

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2

พิชชาพร อุ่นศิริ

Pichchaporn Aunsiri

โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2

Watrangkumyard School Nakhonprathom Primary Educational Service Area District Office 2

E-mail: pichapicha2010@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบ และสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ได้แก่ 1) ผู้นำการบริหารและวิชาการ 2) ทำงานเป็นทีม 3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5) ระบบดิจิทัลเพื่อการบริหารงานวิชาการ และ 6) การวิจัยและพัฒนา (4) กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นเปิดชั้นเรียนและการสังเกตชั้นเรียน (Teaching and Observation) ขั้นสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนา (Reflect) และขั้นสรุป แก้ไขปรับปรุง และพัฒนาต่อเนื่อง (Revise) (5) การวัดและประเมินผล และ (6) เงื่อนไขความสำเร็จ มีผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด พบว่า (1) คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนวัดรางกำหยาด มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูมีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) ผลงาน/ชิ้นงานของนักเรียนโรงเรียนวัดรางกำหยาด มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด ด้านความต้องการครอบคลุม ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ มีผลประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร; การบริหารงานวิชาการ; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีการปรับลดระยะเวลาเรียนภาควิชาการหรือภาคทฤษฎีลดลง แต่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาหลักที่ผู้เรียนควรรู้ตามมาตรฐานของหลักสูตร และให้ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเพิ่มเวลาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน ทั้งในและนอกห้องเรียน ครูปรับบทบาทในการสอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ ฝึกการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง.สาระสำคัญของการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ ก็คือการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ พร้อมคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ปลุกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต รูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ มีความหลากหลาย เนื่องจากพบปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาในภาพรวมของทั้งประเทศ โดยการนำผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-NET) ประจำปีการศึกษา 2562 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาประเมิน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2562

ระดับ/รายวิชา	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ภาษาอังกฤษ
คะแนนเฉลี่ยของโรงเรียน	46.03	30.00	31.76	25.88
คะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัด	50.37	33.99	36.29	33.58
คะแนนเฉลี่ย สังกัด สพฐ.ทั้งหมด	47.95	31.60	34.30	30.86
คะแนนเฉลี่ย ระดับประเทศ	49.07	32.90	35.55	34.42

ที่มา : รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดรางกำหยาด หน้า 8

ซึ่งจะเห็นได้ว่า การทดสอบมีทั้งหมด 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ ทั้งนี้มีวิชาภาษาไทยเพียงวิชาเดียวที่มีผลคะแนนเฉลี่ยเกินร้อยละ 50 ขึ้นไปในทุกระดับตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับสังกัด สพฐ. ทั้งหมด ระดับจังหวัดนครปฐม และระดับโรงเรียน คะแนนเฉลี่ยรองลงมาคือ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาคณิตศาสตร์ ตามลำดับ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 3 วิชา มีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ในทุกรายวิชา รวมถึงการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (Ordinary National Educational Test : O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา

2562 ของกลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ซึ่งมีโรงเรียนในกำกับจำนวน 120 โรงเรียน จำแนกเป็นกลุ่มโรงเรียน 13 กลุ่ม ทั้งหมด 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ ทุกรายวิชามีผลคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 เช่นกัน โดยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก และได้ระบุถึงสาเหตุของปัญหาที่ผู้เรียนด้อยคุณภาพ ไว้ว่า หลักสูตร ส่งผลกระทบต่อ การสอบและการวัดประเมินผล การสอบและการวัดประเมินผล ส่งผลกระทบต่อ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน (ผลสัมฤทธิ์ ความรู้ ทักษะ เจตคติ สมรรถนะ และคุณลักษณะ)

โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล 2 จนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 (โรงเรียนวัดรางกำหยาด, 2562) จากการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ได้รับข้อเสนอแนะในด้านการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนให้สูงขึ้นกว่าปัจจุบัน ดังนั้นในฐานะผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการคิด พัฒนาทั้งระบบตั้งแต่หลักสูตร การสอบวัดผลประเมินผล กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่นำไปสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนเพื่อที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีการพัฒนาขึ้น และเพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจ สามารถคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์สู่การมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้มีความเข้าใจในตนเองใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย และเพื่อส่งผลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดต่อไป

จากความสำคัญและสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นบ่งชี้ให้เห็นจุดที่ควรพัฒนาเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียนวัดรางกำหยาด ที่กำหนดไว้ รวมถึงการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้มีศักยภาพพร้อมในการดำเนินชีวิตพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งจะแข่งขัน และร่วมมือกันสร้างสรรค์ ความดีงามในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษา ตระหนักถึงการบริหารงานวิชาการ ว่าเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดรางกำหยาด และได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ความจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อให้ครูได้นำไปปรับใช้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งผลไปยังนักเรียนโดยส่งเสริมให้นักเรียนมีพื้นฐานในด้านการคิด มีทักษะการปฏิบัติงาน การประเมินและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังสามารถแสดงความคิดเห็น และสามารถวิเคราะห์แยกแยะเหตุผลได้สามารถคิดแก้ปัญหาได้ ทั้งนี้ก็นำไปปรับใช้ในชีวิตได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ และสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการได้รับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาองค์ประกอบ และสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 หาข้อมูลด้วยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบมีโครงสร้าง ร่างรูปแบบฯ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ครูโรงเรียนวัดรางกำหยาดปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบ

ประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประเมินผลงาน/ชิ้นงานของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดรางกำหยาดปีการศึกษา 2564 จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินรูปแบบฯ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการบริหารงานวิชาการในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่าสภาพปัญหาที่ทางโรงเรียนพบมากที่สุด คือ การศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู การส่งเสริมการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการในเนื้อหาสาระทั้ง 8 กลุ่มสาระ รวมถึงการส่งเสริมการใช้หลักสูตร/โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และจากการศึกษาความต้องการในการบริหารงานวิชาการในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า ผู้บริหารและครูต้องการพัฒนาในระดับมากที่สุด คือ ให้ครูจัดทำและใช้แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียน สนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

2. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการสร้างของการบริหารงานวิชาการครู ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ผู้นำการบริหารและวิชาการ องค์ประกอบที่ 2 ทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก องค์ประกอบที่ 5 ระบบดิจิทัลเพื่อการบริหารงานวิชาการ และองค์ประกอบที่ 6 การวิจัยและพัฒนา (4) กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นเปิดชั้นเรียน และการสังเกตชั้นเรียน (Teaching and Observation) ขั้นสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนา (Reflect) และขั้นสรุปแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง (Revise) (5) การวัดและประเมินผล และ (6) เงื่อนไขความสำเร็จ คือ ดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนปัจจัยที่ช่วยให้การบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ ผู้บริหารและครูทุกคนต้องทำงานร่วมกัน มีความสามัคคีและความเชื่อมั่นในการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการร่วมกัน และครูต้องมีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

โดยรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อพัฒนาความรู้ สมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียน ส่งผลให้ครูมีความเข้าใจในหลักการของการบริหารงานวิชาการ ทักษะการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก สามารถออกแบบและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนได้ และผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีเจตคติเชิงบวกต่อการเรียน และมีความรู้ทั้งด้านวิชาการและทักษะชีวิต

3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้จากโรงเรียนวัดรางคำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า (1) คุณภาพ – แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนวัดรางคำหยาด มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ครูจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) ผลงาน/ชิ้นงานของนักเรียนโรงเรียนวัดรางคำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนเชิงรุก โรงเรียนวัดรางคำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ด้านความถูกต้อง ครอบคลุม ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการบริหารงานวิชาการในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดคำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน คือ การศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย การส่งเสริมการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการในเนื้อหาสาระทั้ง 8 กลุ่มสาระ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน และมีการส่งเสริมการใช้หลักสูตร/โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553: 30) ที่กำหนดขอบข่ายงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุม 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัด/ประเมินผล และการรับเข้าศึกษา ต่อ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ และ 2) ความต้องการในการบริหารงานวิชาการในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า สิ่งที่ผู้บริหารและครูต้องการพัฒนาในระดับมากที่สุด คือ ให้ครูจัดทำและใช้แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียน สนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สอดคล้องกับ ภูมิพัช เรืองแหล่ (2558) และจรัส สุวรรณเวลา (2545) ที่กล่าวถึง งานวิชาการของโรงเรียนต้องมีความทันสมัย ต้องทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ในทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2557) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูไทยต้องปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิด ทำ พูด มากขึ้น เพื่อค้นหา สร้างความรู้ด้วยตนเอง ส่วนครูต้องสอนให้น้อยลง และเป็นผู้เตรียมประสบการณ์ การเรียนรู้ให้มากขึ้น กระตุ้นให้เด็กแสวงหาสารสนเทศ สร้างความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อช่วยให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามจุดหมายที่กำหนด

2. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า

2.1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการสร้างของการบริหารงานวิชาการครู ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ผู้นำการบริหารและวิชาการ องค์ประกอบที่ 2 ทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก องค์ประกอบที่ 5 ระบบดิจิทัลเพื่อการบริหารงานวิชาการ และ องค์ประกอบที่ 6 การวิจัยและพัฒนา (4) กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นเปิดชั้นเรียนและการสังเกตชั้นเรียน (Teaching and Observation) ขั้นสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนา (Reflect) และขั้นสรุป แก้ไขปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง (Revise) (5) การวัดและประเมินผล และ (6) เงื่อนไขความสำเร็จ รูปแบบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐาปณัฐ อุดมศรี ที่ได้พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียน พบว่า รูปแบบการบริหารที่พัฒนามีส่วนประกอบที่สำคัญ 7 ส่วน ได้แก่ (1) ชื่อรูปแบบ (2) หลักการและความสำคัญ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (4) องค์ประกอบของรูปแบบ 8 องค์ประกอบ คือ การกำหนดเป้าประสงค์การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติ การสนับสนุนปัจจัยแวดล้อม โครงสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม แบบของผู้นำ และแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง (5) แผนภาพของรูปแบบและการนำไปใช้ (6) ปัจจัยความสำเร็จ และ (7) ประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูดังกล่าวขึ้นมาตามกระบวนการสร้างรูปแบบอย่างเป็นระบบทำให้ได้องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 6 องค์ประกอบที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนวัดรางกำหยาด อยู่ในระดับมากที่สุดสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป เนื่องจากกระบวนการในการสังเคราะห์รูปแบบเป็นไปอย่างมีระบบ ในแต่ละองค์ประกอบนำมาจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับกระบวนการสร้างการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้นำการบริหารและวิชาการ ทำงานเป็นทีม การพัฒนา

หลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ระบบดิจิทัลเพื่อการบริหารงานวิชาการ และการวิจัยและพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์, ณรงค์ พิมพ์สาร, และ สิริกาญจน์ ธนวุฒิปิพนิต ศึกษา รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน พบว่ามี 3 องค์ประกอบหลัก คือ (1) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมี 9 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา (2) กระบวนการบริหารงานวิชาการมี 4 ประการ ได้แก่การวางแผน การจัดการดำเนินการนำและการควบคุม (3) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศมี 6 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะครูการทำงานเป็นเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศความร่วมมือของผู้ปกครอง และวัฒนธรรมองค์กร

2.2 องค์ประกอบในบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด ได้แก่ **องค์ประกอบที่ 1** ผู้นำการบริหารและวิชาการ สอดคล้องกับ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ มูนา จารง ไกรพันธ์ พูลพันธ์ชู และจรัส สุวรรณเวลา ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงาน ที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารในปัจจุบันจำเป็นต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ในขณะที่เดียวกันจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความคิด วิचारณญาณ และความคิดสร้างสรรค์ สามารถหาปัญหา และแก้ปัญหาได้ **องค์ประกอบที่ 2** ทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับ ภูมิพัทธ์ เรืองแหล่ง ภัฏญานัฐ ฤทธิ์บำรุง และกฤษฎา กัลปดี ที่กล่าวว่า งานวิชาการต้องคำนึงถึงการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทำให้ดีที่สุด บุคคลทุกฝ่ายต้องรับผิดชอบร่วมกัน ต้องส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร จะทำให้เกิดความชัดเจน ในการปฏิบัติ การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติจะทำให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น บุคลากรต้องมีวินัยและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ประสานความสามัคคี ความมีมนุษยสัมพันธ์และความร่วมมือจะนำมาซึ่งความสำเร็จของหน่วยงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐาปณัฐ อุดมศรี ที่พบว่ารูปแบบของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนต้องมีการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน การปฏิบัติงานแบบร่วมมือ การปฏิบัติที่มุ่งผลลัพธ์เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนและครู และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนวิธีการปฏิบัติ **องค์ประกอบที่ 3** การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับ กุลิสรา จิตรขญาวนิช ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นและประสบผลสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ต้องมีหลักสูตรที่จัดไว้อย่างมีระบบเพื่อนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน และสอดคล้องกับ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข ที่กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ประเภทต่างๆ ซึ่งครูควรมีทักษะการสร้างหลักสูตรบูรณาการ และยัง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตติมา จันทรประเสริฐ และคณะ ที่ศึกษารูปแบบความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของรูปแบบความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา **องค์ประกอบที่ 4** กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูไทยต้องปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิด ทำ พูด มากขึ้น เพื่อค้นหา สร้างความรู้ด้วยตนเอง ส่วนครูต้องสอนให้น้อยลง และเป็นผู้เตรียมประสบการณ์การเรียนรู้ให้มากขึ้น กระตุ้นให้เด็กแสวงหาสารสนเทศ สร้างความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ สอดคล้องกับ วัชรรา เล่าเรียนดี ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพินศิริสัมพันธ์ กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นดัชนีชี้วัดการจัดการเรียนรู้ของครูในห้องเรียนเชิงรุก คือกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครอบคลุมถึงรูปแบบ วิธีสอน และเทคนิคที่เน้นผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง **องค์ประกอบที่ 5** ระบบดิจิทัลเพื่อการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ มุ่งชู ที่ศึกษาแนวทางการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 พบว่า ควรมีการจัดเก็บข้อมูลการจัดการเรียนรู้ในเว็บไซต์เพื่อเป็นช่องทางในการเข้าถึงองค์ความรู้หลากหลาย สามารถจัดการความรู้ แสวงหาความรู้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ มีฐานข้อมูลของการปฏิบัติงานที่ทันสมัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรียา ห้าวหาญ ธัชชัย จิตรนันท์ และ วีรพล สารบรรณ ที่ศึกษารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบสารสนเทศจึงจะทำให้ประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินวัตร เจริญนิทย์ ที่ศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรที่จะอัปเดตความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ตลอดเวลา มีการปรับตัวให้พร้อมสำหรับโลกแห่งข้อมูลโดยเฉพาะข้อมูลระบบ Big Data และ **องค์ประกอบที่ 6** การวิจัยและพัฒนา สอดคล้องกับ สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์, ณรงค์ พิมสาร, และ สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต ที่ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน พบว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน

3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า

3.1 คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนวัดรางกำหยาด มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ครูทุกคนของโรงเรียนวัดรางกำหยาด ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ โดยกระบวนการเรียนรู้ขึ้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ ครูได้ร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ และนำไปออกแบบ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมทั้งร่วมกันค้นหากิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบและเทคนิคการสอนที่เน้นการปฏิบัติที่หลากหลายเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และธรรมชาติผู้เรียนออกแบบและสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

เหมาะสมกับผู้เรียน และครูที่เลี้ยง ครูแกนนำ หรือเพื่อนครูร่วมชี้แนะ สะท้อนคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ใน 5 ประเด็น ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้การบริหารจัดการชั้นเรียน จากนั้นครูผู้สอนจึงได้แก้ไขปรับปรุงประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนนำไปใช้จริง จึงทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจน สามารถบรรลุผลตามตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ตามรายวิชานั้นได้ และสร้างความมั่นใจให้กับครูผู้สอนว่า ต้องบรรลุผลการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของชุมชน พวงสมจิตร์ ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์ และสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสิริพันธ์ สุวรรณมรรคา ที่กล่าวว่า การที่ครูผู้สอนพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยเล่าให้ครูเพื่อนร่วมชั้นเรียนฟังแล้วให้ช่วยสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบนำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองก่อนนำไปใช้จริง

3.2 ครูจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน การเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้นักเรียนในเรื่องที่จะเรียนรู้ ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ เพิ่มทักษะการคิดระดับสูง กระตุ้นให้นักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง สำรวจตรวจสอบเจตคติและคุณค่าที่เกิดขึ้นของตนเอง และส่งเสริมให้นักเรียนรับฟังและพิจารณาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และให้ข้อมูลป้อนกลับต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Marlowe & Page พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ เพียว ยินดีสุข) การพัฒนาครูโดยการสร้างการบริหารงานวิชาการครูเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนวัดรางกำหยาด โรงเรียนได้สร้างความตระหนักและความรับผิดชอบแก่ผู้บริหารและครูทุกคน รวมทั้งได้สร้างข้อตกลงและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนร่วมกัน มีบรรยากาศและมีวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการทำงานเป็นทีม ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนำรูปแบบ เทคนิคการสอน และวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน รวมทั้งการได้รับการนิเทศและสังเกตการสอนของเพื่อนครูในชั้นเรียน การร่วม สนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้การให้ข้อมูลสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้แก่ครูสอนเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกใช้เรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Dan ที่ศึกษาพบว่า โรงเรียนแต่ละแห่งมีการสร้างการบริหารงานวิชาการในรูปแบบที่แตกต่างกัน การที่โรงเรียนและครูให้ความสำคัญกับ การสร้างการบริหารงานวิชาการ จึงทำให้ครูได้รับคำแนะนำและแนวทางที่ดีในการนำไปปฏิบัติงาน และทำให้นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีผลการเรียนที่ดีขึ้นนอกจากนี้ สติภรณ์ ขนอม ศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการสอน กลวิธีการสอน และการบริหารจัดการชั้นเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้น

3.3 ผลงาน/ชิ้นงานของนักเรียนโรงเรียนวัดรางกำหยาด มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ครูได้ร่วมกันออกแบบไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและนำมาใช้ในการจัดการเรียนเชิงรุกในชั้นเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ความร่วมมือระหว่างผู้เรียน การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกความคิดเห็น ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ นำความรู้ที่ได้รับมาอธิบายเพื่อสะท้อนความคิด สร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงาน และนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีผลงานหรือชิ้นงานและเกิดประสบการณ์ตรงตามสภาพจริง เป็นไปตามแนวคิดของ ปรีชาญ เดชศรี ที่กล่าวว่า กิจกรรมการจัด การเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์วิจารณ์ สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเพิ่มความสามารถในการแสดงออกด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากบทเรียน

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ด้านความถูกต้อง ครอบคลุม ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ มีผลการประเมิน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด ทำให้ครูได้พัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพครูในด้านการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รูปแบบ เทคนิคการสอน วิธีการสอน และกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งการพัฒนาเหล่านี้เกิดในภายในสถานศึกษา โดยการทำงานแบบมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม และการแบ่งปันแนวคิดและประสบการณ์ที่ดีของตนเองให้เพื่อนครูด้วยกัน ทำให้ครูมีสมรรถนะและประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับที่เชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการหรือรายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่สามารถเผยแพร่สู่สาธารณชนได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hallam, et al. ที่ศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพในการปรับปรุง การทำงานร่วมกันของครูและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรรณภา อุ่นคำ ที่ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารวิชาการของสถานศึกษา พบว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้รูปแบบการบริหารวิชาการของสถานศึกษามีความเหมาะสมและเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยคือ รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการสร้างของการบริหารงานวิชาการครู ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ผู้นำการบริหารและวิชาการ องค์ประกอบที่ 2 ทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก องค์ประกอบที่ 5 ระบบดิจิทัลเพื่อการบริหารงานวิชาการ และ องค์ประกอบที่ 6 การวิจัยและพัฒนา (4) กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นเปิดชั้นเรียนและการสังเกตชั้นเรียน (Teaching and Observation) ขั้นสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนา (Reflect) และขั้นสรุป แก้ไขปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง (Revise) (5) การวัดและประเมินผล และ (6) เงื่อนไขความสำเร็จ คือ ดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนปัจจัยที่ช่วยให้การบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ ผู้บริหารและครูทุกคนต้องทำงานร่วมกัน มีความสามัคคีและความเชื่อมั่นในการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการร่วมกัน และครูต้องมีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีความถูกต้องครอบคลุม ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำทางวิชาการและผู้นำความเปลี่ยนแปลง ควรสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการครูร่วมกันทุกขั้นตอนของกระบวนการ และให้การสนับสนุน การจัดสภาพที่เอื้ออำนวย เพื่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมขององค์กรเพื่อพัฒนาครูให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. จากกระบวนการเรียนรู้ ตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ครูผู้สอนและสมาชิกในชุมชนควรร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดมีความเชื่อมโยงอย่างเหมาะสม ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะการคิดขั้นสูงในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล เน้นให้ผู้เรียนสามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน และควรมีการประเมินผลตามสภาพจริงและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูผู้สอนควรจัดเตรียมความพร้อมโดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติที่สร้างสรรค์อย่างหลากหลาย และควรมีการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับความรู้ใหม่

4. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการบริหารจัดการชั้นเรียน ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ พัฒนาความรู้และทักษะการคิดขั้นสูงในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ ประเมินผล เน้นกระบวนการคิด

กระบวนการกลุ่ม สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ไปสู่ การสร้างผลงาน/ชิ้นงาน ควรมีการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่อง และ ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวชี้วัดจากองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางคำหยาด อย่างชัดเจน เพื่อเทียบเคียงสมรรถนะของการดำเนินงานในแต่ละปีการศึกษา หรือเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนแกนนำอื่น ๆ

2. ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยการเทียบเคียงสมรรถนะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไกรพันธ์ พูลพันธ์ชู. (2561). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาต้นแบบพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. (5) ฉบับพิเศษ: 222-236.
- จรัส สุวรรณเวลา, *อุดมศึกษาไทย*(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), 2.พิมพ์พันธ์เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชินวัตร เจริญนิทย์. (2564). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษาฉบับบัณฑิต*. 21(1), 61-74.
- ชุตินา จันทรประเสริฐ และคณะ. (2564). รูปแบบความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 4(4), 143–156.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*. 10 (1): 34-41.
- ฐาปณัฐ อุดมศรี. (2558). รูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร .
- ณรงค์ พิมสาร. (2536). *การพัฒนาระบบการติดตามงานโครงการการศึกษานอกโรงเรียนแบบทางไกล ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธัชชัย จิตรนนท์.(2563). การศึกษารูปแบบการนิเทศแบบร่วมศึกษาวิชาชีพเพื่อศึกษางานวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 8(6), 2229-2241.

ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2561) **ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู : กลยุทธ์การยกระดับ**

คุณภาพการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ, นนทบุรี : M & N Design.

ปรีชาญ เดชศรี. (2545). การเรียนรูปแบบ Active Learning : ทำได้อย่างไร. **วารสาร สสวท.** 30(116) : 53-55.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **การบริหารงานวิชาการ** (กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์กรุงเทพฯ, 2535), 16.

มูนา จารง. (2560). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่ง**

ชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตร

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

โรงเรียนวัดรางกำหยาด, **รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR)**

ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดรางกำหยาด (อัดสำเนา) ,3-4.

วรรณภา อุ่นคำ. (2558). **การพัฒนาแบบการบริหารวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่**

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. ปริญญาโท. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม: บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

วัชรรา เล่าเรียนดี ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). **กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อ**

พัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21. นครปฐม เพชรเกษมพรินติ้ง

กรุ๊ป

วีรพล สารบรรณ. (2558). **รูปแบบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต**

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม. 21(2), 340-353.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก**

(Active Learning) (กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ, 2562). คำนำ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก (นนทบุรี : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด,**

2563). 2.

สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต. (2553). **การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้น**

ประถมศึกษาปีที่ 6. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. สาขาวิชา

เทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร.

สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา. (2561). **ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาการศึกษาใน ประมวลสาระชุด**

วิชา นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมิกราช

- สุธิกรณ์ ขนอม. (2559). รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, นนทบุรี
- สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์, ณรงค์ พิมพ์สาร, และ สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต. (2563). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. ถ่ายเอกสาร.
- สุริยา ห้าวหาญ ธัชชัย จิตรนันท์ และ วีรพล สารบรรณ. (2559). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 10(3), 202-220.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, **บริหารอย่างรามเกียรติ์ บริหารอย่างผม**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี : บริษัท เอ็มเอ็นคอมพิวออฟเซท จำกัด, 2554), 7.
- อดิศักดิ์ มุ่งชู. (2560). แนวทางการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- Dan, C. (2012). Professional Learning Communities' Impact on Science Teacher Classroom Practice in a Midwestern Urban School District. Dissertations. Lincoln, USA.: University of Nebraska-Lincoln.
- Hallam, P.R., et al. (2015). Trust and Collaboration in PLC Teams: Teacher Relationships, Principal Support, and Collaborative Benefits. **NASSP Bulletin**. 99(3) (Sep.); 193-216.
- Marlowe, B. A., & Page, M. L. (2005). **Creating and Sustaining the Constructivist Classroom**. (2nd ed.). California: Corwin Press.